

Právny odbor: Civilné právo

Predmet sporu: zakázanie porušovania autorského práva + predbežné opatrenie

9C/35/2003

17Co/394/2005

R o z s u d o k

Číslo konania: 9C 35/2003 - 275

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd v Banskej Bystrici v konaní pred samosudkyňou JUDr. Jarmilou Jánošovou v právnej veci žalobcu I.. A.. I. T. -autorizovaného architekta, K. XX/A, . B. B., zastúpeného advokátkou J.. G. M., ul. P.. S. XX, . B. B. proti žalovaným 1/ J.. S. S., M. XX, . B. B., 2/ I.. Z. S., M. XX, . B. B., 3/ M.. A. H., T. V. XX, . B. B., 4/ M.. R. H., L. XX, . B. B., 5/ I.. M. R., N. U. X, . B. B., žalovaní 1/, 2, 3, 5/ zastúpení advokátom J.. E. Z., B. X, . B. B., o zakázanie porušovania autorského práva, odstránenie následkov porušenia autorského práva, poskytnutie primeraného zadosťučinenia a náhradu škody, rozhodol

r o z h o d o l :

Súd z a k a z u j e žalovaným 1/ - 5/ použiť projektovú dokumentáciu žalobcu, na základe ktorej bolo vydané stavebné povolenie O. Ú. B. B. pod značkou XXXX/XXXXX/X. kb ako podkladu pre spracovanie nových projektových dokumentácií, v ktorých by boli prebraté časti architektonického a dispozičného riešenia dokumentácie spracovanej žalobcom a zároveň sa im z a k a z u j e jej použitie za účelom vykonania zmien v projektovej dokumentácii bez súhlasu žalobcu.

Žalovaní 1/ až 5/ sú p o v i n í spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 15.000, - Sk, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Žalovaní 1/ až 5/ sú p o v i n í zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady škody sumu 55.000, - Sk.

Súd konanie v časti, v ktorej sa žalobca domáhal zákazu žalovaným 1/ až 5/ použitia projektovej dokumentácie v konaní - zmena stavby pred dokončením, bez jeho súhlasu a v časti, v ktorej sa žalobca domáhal zákazu použitia projektovej dokumentácie Rekonštrukcia a prestavba polyfunkčného domu Š. M. XX/B. B. B. na vypracovanie realizačného projektu a na realizáciu stavby bez jeho súhlasu a v časti, v ktorej sa žalobca domáhal zakázať žalovanému v 1/ rade použiť jeho projektovú dokumentáciu Rekonštrukcia a prestavba polyfunkčného domu Š. M. XX/B. B. B. na vypracovanie realizačného projektu a na realizáciu stavby bez jeho súhlasu, z a s t a v u j e .

V prevyšujúcej časti súd návrh z a m i e t a .

Žalovaní 1/ až 5/ sú p o v i n í spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet tunajšieho súdu náhradu trov štátu vo výške 15.198, 50 Sk, v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Žiaden z účastníkov n e m á právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa svojím návrhom domáhal:

1. Uloženia zákazu žalovanému v 1/ rade použiť jeho projektovú dokumentáciu Rekonštrukcia a prestavba polyfunkčného domu Š. M. XX/B. B. B. na vypracovanie realizačného projektu a na realizáciu stavby bez súhlasu žalobcu.

2. Uloženia povinnosti urobiť všetky potrebné opatrenia, aby nemohlo dôjsť k použitiu jeho diela tretími osobami.

3. Zaplata sumy 1.500.000, - Sk ako peňažného zadosťučinenia za závažnú ujmu nemajetkovej povahy.
4. Zaplata sumy 585.000, - Sk ako náhrady škody.

V prvej časti vzal návrh späť. Súd v zmysle ustanovenia § 96 O.s.p. konanie v tejto časti zastavil.

V priebehu konania súd pripustil prístupenie do konania na strane žalovaného žalovaných v 2/ až v 5/ rade.

Na základe výzvy súdu na odstránenie vád návrhu v druhej časti zástupkyňa žalobcu sformulovala petit tak, že sa domáhala uložiť žalovaným zákaz použitia projektovej dokumentácie vypracovanej žalobcom, na základe ktorej bolo vydané stavebné povolenie O. Ú., odborom Ž. P. v B. B., pod číslom 2001/01816/8 kb Evid. č. 371/2001 ako podkladu pre spracovanie nových projektových dokumentácií, v ktorých by boli prebraté časti architektonického a dispozičného riešenia dokumentácie spracovanej žalobcom a uloženia im zároveň zákazu jej použitia za účelom vykonania zmien v projektovej dokumentácii bez súhlasu navrhovateľa a zabránenia jej použitia v konaní Zmena stavby pred dokončením bez súhlasu navrhovateľa.

V časti, v ktorej sa domáhal žalobca od žalovaných zaplata finančnej čiastky, túto žiadal od žalovaných zaplatiť spoločne a nerozdielne.

Na pojednávaní dňa 21. 09. 2005 vzala zástupkyňa žalobcu návrh v časti, v ktorej sa domáhal uloženia povinnosti žalovaným 1/ až 5/ zákazu použitia projektovej dokumentácie v konaní Zmena stavby pred dokončením bez súhlasu navrhovateľa a v časti, v ktorej sa domáhal žalobca uloženia zákazu použitia jeho projektovej dokumentácie bez jeho súhlasu na vypracovanie realizačného projektu a na realizáciu stavby.

Súd v zmysle § 96 O.s.p. v tejto časti konanie zastavil.

Žalovaní žiadali návrh v plnom rozsahu zamietnuť.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov, ich zástupcov, vypracovanou cenovou ponukou žalobcom, stavebným povolením vydaným O. Ú. v B. B. dňa 20. 09. 2001, Honorárovým poriadkom Slovenskej komory architektov, zmluvou o dielo uzatvorenou medzi žalovanými a firmou H. S. - P., spol. s r. o., žiadosťou žalovaného v 1/ rade o zrušenie stavebného povolenia zo dňa 15. 08. 2002 a odvolaním voči rozhodnutiu, ktorým jeho žiadosti nebolo vyhovené zo dňa 16. 10. 2002, odsúhlasením zmien projektovej dokumentácie pred ukončením stavby zo dňa 04. 07. 2003 zaslaným M. Ú. žalovaným v 4/ rade, rozhodnutím Mesta B. B. zo dňa 05. 03. 2004 o povolení zmeny stavby pred dokončením, zrušením tohto rozhodnutia K. S. Ú. v B. B. zo dňa 16. 07. 2004, projektom stavby pre potreby stavebného konania vypracovaným pre stavebníka - žalovaného v 1/ rade žalobcom v októbri roku 2000, realizačným projektom rekonštrukcia prestavby objektu vypracovaným na objednávku žalovaných firmou H. S. - P., s. r. o. v máji roku 2002, svedeckou výpoveďou stavbyvedúceho P. B., I.. S. H., pracovníčky M. Ú. D. Ž., znaleckým posudkom znalca I.. A.. Z. K. a jeho výpoveďou a zistil tento skutkový stav:

Podľa tvrdenia žalobcu na základe ústnej objednávky žalovaného v 1/ rade spracoval projektovú dokumentáciu k stavbe Rekonštrukcia a prestavba polyfunkčného domu Š. M. XX/B. B. B. . Na základe tejto projektovej dokumentácie bolo vydané O. Ú. v B. B. dňa 20. 09. 2001 stavebné povolenie pod číslom 2001/01816/8 kb. Následne po vydaní stavebného povolenia predložil žalovanému v 1/ rade cenovú ponuku na vypracovanie realizačného projektu stavby, ktorá bola vypracovaná v súlade s Honorárovým poriadkom SKA. Cenová ponuka bola vo výške 1, 1 milióna Sk, z ktorej sumy predstavoval čistý honorár žalobcu 585.000, - Sk. Žalovaný 1/ sa k predloženej ponuke nevyjadril. Bez toho, aby si vyžiadali jeho súhlas v zmysle § 16 ods. 5 Autorského zákona, dali si žalovaní 1/ - 5/ vypracovať podľa jeho projektu realizačný projekt a začali so stavebnými prácami. Žalobca požadoval náhradu škody v zmysle ustanovenia § 44 ods. 2 AZ a § 420 O.z.. Výška škody predstavovala výšku honoráru za vypracovanie realizačného projektu, ktorý by mu bol vyplatiteľný, ak by žalovaní neporušili jeho autorské práva.

Nemajetkovú ujmu požadoval vo výške 1, 5 milióna Sk za spochybnenie jeho dobrého mena a kvality práce. Ku spochybneniu dobrého mena malo dôjsť tým, že sa niekto dozvie, že niekto iný realizoval ďalší stupeň projektovej dokumentácie. Ďalším dôvodom bola tá skutočnosť, že realizačným projektom došlo k znehodnoteniu hmotovo kompozičnej skladby navrhovaných objektov. Táto zmena nerešpektuje ani vypracovaný pamiatkový výskum. V priebehu konania rozšíril dôvod požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy pre obsah odvolania žalovaného v 1/ rade k rozhodnutiu O. Ú., odboru Ž. P. v B. B. zo dňa 16. 10. 2002. V tomto bolo uvedené, že pre žalovaných v 2/ až 5/ rade nemá žalobca ako projektant dôveru, predovšetkým po odbornej stránke a nie je pre nich dostatočnou zárukou, že bude projekt spracovaný, resp. prepracovaný na vysokej kvalitatívnej úrovni, nakoľko ich v minulosti ako projektant sklamal. Tieto tvrdenia mu nikto zo žalovaných nezdôvodnil, hoci v minulosti pre žalovaného v 5/ rade vypracovával projektovú dokumentáciu pre daný objekt.

Zástupkyňa žalobcu k druhej časti žalobného petitu uviedla, že zákazu použitia projektu žalobcu pre účely vykonanie zmien v projektovej dokumentácii v konaní zmena stavby pred dokončením sa domáha žalobca z toho dôvodu, aby zabránil žalovaným v prebiehajúcim konaní pred stavebným úradom opätovne použiť jeho projektovú dokumentáciu ako podklad pre vypracovanie novej projektovej dokumentácie.

Náhrady nemajetkovej ujmy sa žalobca domáhal podľa § 44 AZ v súvislosti s porušením jeho autorských práv uvedených v § 16 písm. d) ods. 1 a ods. 2c) a d), t. j. pre nakladanie s jeho dielom bez jeho súhlasu a pre hanlivé nakladanie s ním.

Hanlivým nakladaním s dielom žalobcu bolo jeho pohanenie v písomnom prípise adresovanom stavebnému úradu dňa 16. 10. 2002, v ktorom je spochybnené nielen dielo, ktoré je predmetom tohto sporu, ale celé doterajšie dielo žalobcu. Do styku s týmto prípisom prišli účastníci konania, ako aj úradníci a tým sa to dostalo na verejnosť. Poukázala na článok z časopisu E. z roku 2005, kde jedno z diel žalobcu získalo ocenenie v súťaži stavba roka 2005.

Porušením autorského práva žalobcu v zmysle ustanovenia § 16 ods. 2 písm. c) a d), t. j. použitie jeho diela bez jeho súhlasu žalovanými, je zároveň aj dôvodom, podľa ktorého sa domáha náhrady škody v zmysle § 420 O.z. vo výške 585.000, - Sk.

Žalovaný v 1/ rade potvrdil, že so žalobcom uzatvoril zmluvu o dielo, na základe ktorej žalobca vypracoval pre neho projekt pre rekonštrukciu stavby. Na základe neho bolo v novembri roku 2001 vydané stavebné povolenie. Následne došlo ku zmene vo vlastníckych vzťahoch, kedy noví spoluvlastníci - žalovaní 3/ až 5/, nesúhlasili s dispozičným riešením, a preto oslovili v marci 2002 firmu HKM S. - P. s požiadavkou na vypracovanie novej projektovej dokumentácie. Zmluvu o dielo s firmou H. S. - P. uzatvorili dňa 10. 03. 2002. Dňa 15. 08. 2002 požiadali stavebný úrad o zrušenie pôvodného stavebného povolenia, pričom už predtým začali na základe novej projektovej dokumentácie so stavebnými prácami. 02. 10. 2002 im bolo doručené rozhodnutie o zamietnutí ich návrhu na zrušenie stavebného povolenia, voči ktorému sa odvolali. V lete roku 2003 požiadali žalovaní o zmenu stavby pred dokončením, ktorý jediný postup pozná stavebný zákon. Projektová dokumentácia firmy H. S. - P. nebola vypracovaná na základe projektu žalobcu.

Žalovaná v 2/ rade uviedla, že je manželkou žalovaného v 1/ rade, pričom so žalobcom neprichádzala do kontaktu. Podľa jej vedomostí sa stavba realizuje podľa projektu firmy H. S. - P..

Žalovaný v 4/ rade sa na pojednávanie nedostavil. V písomnom vyjadrení zo dňa 19. 09. 2005 (č. I. 247 spisu) uviedol, že z jeho strany nedošlo k porušovaniu autorských práv žalobcu. Ako menšinový spoluvlastník objektu na N.. Š. M. XX. v B. B. vždy trval na postupe pri rekonštrukcii objektu podľa projektovej dokumentácie vypracovanej žalobcom v roku 2000. Nesúhlasil s postupom ostatných spoluvlastníkov, aby bola stavba realizovaná v rozpore s touto projektovou dokumentáciou, o čom svedčí aj jeho postup v stavebnom konaní. Pripojil prípis zo dňa 29. 09. 2003 adresovaný žalovanému v 5/ rade, v ktorom ruší ním udelenú plnú moc v akýchkoľvek jednaniach a zastupovaniach vo veci rekonštrukcia a prestavba objektu. Túto skutočnosť oznámil Mestu B. B. prípisom zo dňa 30. 03. 2004.

Žalovaný v 5/ rade uviedol, že ako nový spoluvlastník s ostatnými žalovanými nesúhlasil s projektom žalobcu z dôvodu, že chcel inú funkčne obsahovú náplň tohto objektu. On sám pracoval v stavebníctve a podľa jeho odhadu je v súčasnej dobe predpokladaný investičný náklad okolo 32 miliónov Sk na predmetnú stavbu. Táto suma v sebe zahŕňa aj náklady na pamiatkovú obnovu. Pokiaľ

on sám osobne jednal s I. H., tomuto neodovzdával projekt žalobcu. Dohodu s firmou H. S. - P. podpisovali všetci žalovaní vrátane žalovaného v 4/ rade. Od týchto mal aj splnomocnenie konať za nich v stavebnom konaní. O všetkých zásadných veciach a priebehu postupu prác boli informovaní.

Žalovaný v 1/ rade na poslednom pojednávaní uviedol, že on nemal výhrady k odborným kvalitám žalobcu. Mal vedomosť o tom, že už v minulosti robil projektovú dokumentáciu na predmetnú nehnuteľnosť. Keď sa noví spoluvlastníci dohodli na novom riešení, zadali úlohu firme H. S. - P.. Tento po vypracovaní projektu bol odovzdaný projekt žalobcu len za tým účelom, aby vlastne vyznačila zmeny v tomto projekte. Projekt odovzdával pánovi H. on sám osobne. Ostatní odporcovia o tom zrejme mali vedomosť.

I. S. H. uviedol, že ho začiatkom roku 2002 oslovil žalovaný v 1/ rade, aby spracoval projektovú dokumentáciu na rekonštrukciu nehnuteľností. Dňa 10. 03. 2002 spísali zmluvu o dielo (podpísanú žalovanými 1/ až 5/), ktorej predmetom bolo vypracovanie projektu pre účely zmeny stavby pred dokončením. Investori mu povedali, že projekt už bol vypracovaný žalobcom, na základe ktorého bolo aj vydané stavebné povolenie. Pri tomto jednaní mu ho aj predložili. Pri vypracovaní ich projektu už nemal k dispozícii projekt žalobcu, ale mal k dispozícii tie dokumenty, ktoré sú citované v zmluve so žalovanými, t.j. zameranie pôvodného stavu a návrh obnovy pamiatok od pamiatkového úradu, ktoré určujú základné podmienky na obnovu pamiatky. Následne vypracoval projekt pre stavebné povolenie vrátane realizačného projektu, na základe ktorého sa stavba realizovala.

Svedok P. B. uviedol, že na stavbe pracoval od marca 2003 ako stavbyvedúci. Stavbu realizoval v zmysle projektovej dokumentácie firmy H. S. - P.. Od tej doby viedol aj stavebný denník.

D. Ž., referentka M. Ú. v B. B., uviedla, že na základe žiadosti žalovaných na odsúhlasenie zmien v projektovej dokumentácii pred dokončením stavby zo dňa 04. 07. 2003 bolo zvolané stretnutie 02. 09. 2003, na ktorom bola podaná zo strany žalobcu námietka voči návrhu zmeny. Až týmto dátumom sa dozvedeli, že sa stavba realizuje v rozpore s pôvodnou projektovou dokumentáciou, na základe ktorej bolo vydané stavebné povolenie. Realizačný projekt nie je potrebný pre vydanie stavebného povolenia. Dňa 05. 03. 2004 vydali rozhodnutie, v ktorom povolili zmenu stavby pred dokončením v zmysle projektu H. S. - P.. Stavebný úrad nie je kompetentný v otázke porušovania autorských práv. Ďalej svedkyňa uviedla, že pokiaľ je vydané stavebné povolenie, nemožno ho zrušiť. U zmeny technického riešenia sa vždy vychádzalo z pôvodnej projektovej dokumentácie.

Rozhodnutím K. S. Ú. v B. B. zo dňa 16. 07. 2004 bolo rozhodnutie M. B. B., ktoré predložila svedkyňa na pojednávaní, zrušené a vec bola vrátená prvostupňovému stavebnému úradu na nové konanie a rozhodnutie. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že v zmysle § 46 Stavebného zákona projektant (žalobca), ktorý je účastníkom stavebného konania, zodpovedá za správnosť a úplnosť vypracovania projektovej dokumentácie, aj za jej realizovateľnosť. Na konanie o zmene stavby pred dokončením podľa § 68 Stavebného zákona sa vzťahujú primerane ustanovenia o stavebnom konaní. Realizačný projekt stavby nie je predmetom konania stavebného úradu, preto sa týmto pojmom Stavebný zákon nezaoberá. Navrhované zmeny v konaní o zmene stavby pred dokončením musia nadväzovať na pôvodne projektovaný stav, čo nie je reálne bez použitia predchádzajúcej dokumentácie. Účastníkmi konania o dodatočnej zmene stavby pred dokončením musia byť obaja projektanti.

Zástupca žalovaných uviedol, že predmetom ústnej zmluvy medzi žalobcom a žalovaným v 1/ rade bolo vypracovanie technickej dokumentácie potrebnej pre vydanie stavebného povolenia. Jednalo sa teda o objemové, pôdorysné a dispozičné riešenie stavby, ktorá je kultúrnou pamiatkou a ktorej rekonštrukcia bola možná len v dimenziách pôvodne stojacej stavby a jej historických danostiach. V rámci projektovej dokumentácie žalobcu došlo k spracovaniu návrhu funkčného riešenia stavby, pričom priestor tejto stavby bol logicky preddisponovaný pre určité funkcie, zachovanie pôvodných prvkov historického objektu bolo predmetom dohľadu pamiatkového ústavu, pričom žalobca musel vychádzať z projektu pamiatkovej obnovy z 80-tych rokov. Z uvedených dôvodov podľa názoru zástupcu žalobcu projektová dokumentácia vypracovaná pre potreby stavebného konania žalobcom nemôže byť predmetom ochrany v zmysle Autorského zákona jeho § 5 ods. 1 v spojitosti s § 6.

Otázka autorstva za daného skutkového stavu však nie je právne významná, keďže projektová dokumentácia spracovaná žalobcom nebola pri realizácii stavby využitá. Stavba bola realizovaná na základe novej projektovej dokumentácie vypracovanej firmou H. S. - P. spol. s r. o., na základe zmluvy o dielo zo dňa 10. 03. 2002 uzatvorenej so žalovanými. Stavebník nemôže byť viazaný na využitie projektovej dokumentácie, ktorú si objednal a žalobcovi nemohlo vzniknúť na základe spracovania základného projektu právo na spracovanie projektu realizačného. Stavebník môže odmietnuť projekt a nahradiť ho projektom iným bez toho, aby zasiahol do práv pôvodného projektanta. Je nesporné, že stavba bola realizovaná mimo rámca stavebného povolenia, a teda aj mimo rámca projektu, ktorý bol podkladom pre vydanie stavebného povolenia. Žalovaní nepoužívali projektovú dokumentáciu žalobcu inak ako na dohodnutý účel, t.j. na vydanie stavebného povolenie. Ak ju požil niekto iný, je to vzťah žalobcu a tretej osoby vyplývajúci z ustanovenia § 559 Obchodného zákonníka. Pôvodná projektová dokumentácia žalobcu je používaná v konaní o zmene stavby pred dokončením len pre účely porovnania nového projektu, nakoľko iný postup nebol možný. Nemožno teda hovoriť o jej používaní, ale len o porovnávaní. Projekt žalobcu ani nebol stavebne realizovaný.

Čo sa týka hanobenia diela žalobcu pripisom žalovaných zo dňa 16. 10. 2002 v stavebnom konaní, zástupca žalovaných uviedol, že sa nejedná o hanlivé vyjadrenie, ale len o vyjadrenie nedôvery jedného zo spolumajiteľov ku žalobcovi, pričom ktokoľvek môže pojať nedôveru a vyjadriť ju slušne a legitímne. Právna úprava v § 44 AZ sa týka konkrétneho diela a jeho hanobeniu smerom ku verejnosti. V danom prípade sa nejednalo o konkrétne dielo a nedostalo sa na verejnosť. Použitie diela na ďalšie spracovanie nemožno chápať ako hanobenie. Žalobca nezdôvodnil závažnosť svojej nemajetkovej ujmy, ktorá by zodpovedala výške požadovanej sumy vo vzťahu k porušeniu povinnosti § 16 ods. 2 písm. c) a d) v súvislosti s ustanovením § 44 AZ. Ak by súd považoval konanie žalovaných za zásah do autorského práva žalobcu, pripúšťal, že by bolo na mieste napr. ospravedlnenie ako primerané zadosťučinenie.

Čo sa týka nároku na náhradu škody, ani prípadné porušenie autorského práva žalobcu nedáva príčinnú súvislosť so vznikom nároku na náhradu z tohto titulu a v takejto výške.

Znalec I.. A. Z. K. vo svojom znaleckom posudku uviedol, že projektová dokumentácia žalovaných vypracovaná firmou H. S. - P. vychádzala z projektovej dokumentácie vypracovanej žalobcom. Projekt z roku 2003 je projektom zmeny stavby, ktorý priamo nadväzuje na stavebné povolenie a projekt, na základe ktorého bolo toto získané. Je v ňom zachovaná dispozičná prevádzková schéma a to aj napriek zmene využitia priestorov. Na záver znalec uviedol, že projekt zmeny stavby z roku 2003 v plnej miere vychádza z projektu pre stavebné povolenie z roku 2000. Zmeny sa týkajú prevažne tých častí, ktoré sú riešené pre nové využitie, pričom nemá význam sa baviť o percentuálnej miere autorského prínosu.

Zástupca žalovaných vo vyjadrení zo dňa 03. 06. 2005 k podanému znaleckému posudku I.. A. Z. K. uviedol, že akokoľvek znalec jednoznačne vo svojom znaleckom posudku uvádza, že projekt zmeny stavby z roku 2003 v plnej miere vychádza z projektu pre stavebné povolenie žalobcu z roku 2000, nemožno z tohto stanoviska vyvodiť, či tento stav vychádza z plagiátorstva projektanta neskoršieho projektu, alebo vyplýva z limitov a predispozícií daných stavebno-technickou, hmotovou a priestorovou predispozíciou rekonštruovaného objektu a obmedzeniami vyplývajúcimi z charakteru pamiatkovo chránenej budovy, zadania stavebníka alebo základného stupňa prepracovania projektovej dokumentácie. Poukázal na pripojenú projektovú dokumentáciu rekonštrukcie toho istého objektu spracovanú I.. A. K. z roku 1989, kde podľa ich názoru je možné konštatovať ešte vyšší stupeň zhody medzi týmto projektom a projektom žalobcu.

Podľa § 44 ods. 1 Autorského zákona č. 383/97 Zb. v znení neskorších predpisov účinného do 01. 01. 2004, autor, ktorého právo bolo porušené, môže sa domáhať najmä toho, aby sa porušovanie jeho práva zakázalo, následky porušenia odstránili a aby sa mu poskytlo náležité zadosťučinenie. Ak vznikla porušením práva autorovi závažná ujma nemajetkovej povahy, má autor právo na zadosťučinenie v peňažnej sume, ak sa priznanie iného zadosťučinenia nejaví ako postačujúce. Výšku peňažného zadosťučinenia určí súd, ktorý prihliada najmä na rozsah vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých došlo k porušeniu práva.

Ods. 2, Na nárok autora na náhradu škody, ktorá vznikla porušením jeho práv sa vzťahujú

ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Súd si musel prejudiciálne vyriešiť tieto otázky:

- či sa jedná v danom prípade o autorské dielo poživajúce ochranu podľa Autorského zákona,
- ak áno, či došlo k porušeniu autorských práv a kým,
- či je dôvodný požadovaný nárok čo do základu a výšky.

Zástupca žalovaných spochybňoval, že toto dielo je architektonickým autorským dielom poživajúcim ochranu v zmysle Autorského zákona tak, ako je definované v ustanovení § 5 ods. 1 v súvislosti s § 6 ods. 1 písm. h) AZ.

V zmysle citovaných zákonných ustanovení architektonické dielo je predovšetkým dielo stavebnej architektúry, ktoré zobrazuje tvorivú myšlienku autora, najmä grafické a plastické zobrazenie architektonického riešenia stavby.

Zo samotného znenia autorského zákona vyplýva, že zobrazenie architektonického riešenia stavby je architektonickým dielom. Pokiaľ zástupca žalovaných poukazoval na tú skutočnosť, že v prípade tvorby projektu pre účely rekonštrukcie kultúrnej pamiatky nezostáva priestor pre tvorivú myšlienku autora z dôvodu, že autor projektu je limitovaný predispozíciami danými stavebno-technickou, hmotovou a priestorovou predispozíciou rekonštruovaného objektu, obmedzeniami vyplývajúcimi z charakteru pamiatkovo chránenej budovy a z požiadaviek orgánov štátnej ochrany pamiatok, ako aj zo zadania stavebníka z hľadiska vnútorného, aj celkového riešenia budovy, súd poukazuje na vyjadrenie znalca na pojednávaní, ktorý potvrdil, že tieto limity existujú, ale neznamenajú, že pri vypracovaní projektu rekonštrukcie budov absentuje tvorčí prístup. Pokiaľ boli v Honorárovom poriadku projektové práce na projekte rekonštrukcie budov hodnotené sadzbou vyššou o 30 %, než u projektu bežných budov, bolo to práve z toho dôvodu, že práce na projekte rekonštrukcie sú náročnejšie pre prispôsobenie sa danému stavu pri rekonštrukcii, pričom je treba mať viac znalostí o histórii budovy, o kontexte, v ktorom je budova osadená, o dobových konštrukciách, súčasných technológiách a ich vzájomnom harmonickom pripojení.

Autorská myšlienka pri tvorbe projektu spočíva v sklbení požiadaviek investora, existujúceho stavu nehnuteľnosti, platných predpisov, tak, aby dielo mohlo byť realizovateľné. Z tohto hľadiska nemožno oddeliť časť projektovej dokumentácie predstavujúcej technické a technologické spracovanie myšlienky a tvorivú myšlienku autora. Celé riešenie zohľadňujúce práve dané limity je autorským dielom. Myšlienka stredovekého staviteľa predstavuje rámec, z ktorej vychádza autor pri tvorbe projektovej dokumentácie pre nové účely využitia za nového právneho stavu (predpisy o bezpečnosti práce, technické normy a pod.) a za použitia nových materiálov a technológií.

Čo sa týka predchádzajúceho projektu spracovaného I.. K., súd poukazuje na ustanovenie § 15 ods. 1 a § 42 AZ.

V konaní bolo preukázané, že na základe projektu žalobcu bol vypracovaný firmou H. S. - P., s. r. o., realizačný projekt, na základe ktorého sa začala aj realizácia stavby. Nie je podstatné v akom rozsahu sa tento realizačný projekt odchyľil od pôvodnej projektovej dokumentácie, ale je nesporné a vyplýva to nielen zo znaleckého posudku a výpovede znalca, ale aj z výpovedí žalovaného v 1/ a v 5/ rade a svedka H., že pre účely stavebného konania o návrhu na zmenu stavby pred jej dokončením musel byť použitý pre vypracovanie tohto realizačného projektu firmou H. projekt žalobcu a tento realizačný projekt musel z neho vychádzať. Projekt žalobcu pre účely vypracovania realizačného projektu poskytli firme H. S. - P. žalovaní, ktorí všetci aj podpísali s firmou H. S. - P. zmluvu o dielo (vrátane aj žalovaného v 4/ rade). O takomto použití projektu nemal žalobca vedomosť a nedal k tomu súhlas.

Tým došlo zo strany žalovaných k porušeniu jeho autorského práva upraveného v ustanovení § 16 ods. 1 písm. d) AZ a to práva na nedotknuteľnosť jeho diela a na ochranu pred akýmkoľvek zásahom v súvislosti s ustanovením § 16 ods. 2 písm. d) citovaného zákona.

Zástupca žalovaných mal za to, že nie je daná vecná pasívna legitímácia na strane žalovaných v súvislosti so znením ustanovenia § 559 Obchodného zákonníka.

Podľa tohto zákonného ustanovenia za porušenia práva inej osoby z priemyselného alebo iného

duševného vlastníctva v dôsledku použitia predmetu diela zodpovedá zhotoviteľ diela. Ustanovenia § 556 až § 559 Obchodného zákonníka nie sú rozšírením zodpovednosti v zmysle Autorského zákona, ale špeciálnou zodpovednosťou zhotoviteľa diela, ktoré je výsledkom duševnej tvorčej činnosti. Celá táto časť obchodného zákonníka z hľadiska systematiky je úpravou týkajúcou sa výsledkov tvorčej duševnej činnosti. Ak o porušení duševných práv objednávateľ nevie, je daná zodpovednosť zhotoviteľa priamo voči autorovi podľa § 559 Obchodného zákonníka.

V tejto súvislosti je treba poukázať aj na znenie ustanovení § 558, § 434 a § 435 Obchodného zákonníka.

V danom prípade boli predmetom sporu nároky z porušenia autorského práva. Tými, ktorí porušili autorské právo žalobcu a poskytli na ďalšie spracovanie výsledok jeho duševnej činnosti, boli žalovaní. Z týchto dôvodov nemôže byť daná zodpovednosť H. S. - P. v zmysle § 559 Obchodného zákonníka.

Súd sa ďalej zaoberal otázkou dôvodnosti nároku žalobcu čo do základu a výšky.

Z pripojených rozhodnutí v stavebnom konaní, ako aj výsluchu svedkyne pracovníčky M. Ú. B. B. vyplýva, že aj v súčasnej dobe je žalobca stále vedený ako autor projektu rekonštrukcie nehnuteľnosti žalovaných, pričom v konaní o zmene stavby pred dokončením sa bude posudzovať realizačný projekt vyhotovený inou osobou z hľadiska stavebno-technických predpisov, nie z hľadiska autorského práva.

Disponovanie s autorským dielom žalobcu bez ohľadu na rozsah bola najmä v jej použití v stavebnom konaní pre účely zmeny stavby pred dokončením bez súhlasu autora. Ak aj v stavebnom konaní bude vyhovieť návrhu zmeny stavby pred dokončením na základe realizačného projektu vypracovaného firmou H. S. - P., bude stále uvádzaný ako autor projektu žalobca, pričom tento nemal možnosť ovplyvniť zmeny vyvolané realizačným projektom, ktoré zasahovali do jeho autorského práva.

Keďže stále nie je ukončené konanie o zmene stavby pred dokončením, má súd za to, návrh žalobcu v druhej časti, v ktorej sa domáhal zákazu porušovania jeho autorských práv do budúca, je dôvodný vzhľadom k doterajšiemu správaniu sa žalovaných 1/ až 5/.

Pod bodom 3 návrhu sa žalobca domáhal finančnej náhrady za závažnú ujmu nemajetkovej povahy v dôsledku hanlivého nakladania s jeho dielom v zmysle § 16 ods. 1 písm. d) AZ. Súd jeho návrh považoval v tejto časti podľa jeho obsahu za návrh v zmysle § 11 O.z. v súvislosti s § 13 ods. 2 O.z. na ochranu osobnosti, nakoľko podľa názoru súdu prípisom zo dňa 16. 10. 2002, boli zasiahnuté osobnostné práva navrhovateľa, nie narušené jeho právo vyplývajúce z citovaného znenia Autorského zákona.

Podľa § 13 ods. 1 O.z., fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Ods. 2, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Ods. 3, výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

Súd mal za to, že v danom prípade, aj keď sa jednalo o prípis v úradnom styku, bol spôsobilý vyvolať narušenie chránených práv osobnosti fyzickej osoby - žalobcu, pričom žalovaní nepreukázali, že sa jednalo o oprávnenú pravdivú a primeranú kritiku. Svoje tvrdenia nezdôvodnili ani v správnom konaní, ani v priebehu súdneho konania. Podľa názoru súdu bola v značnej miere znížená vážnosť žalobcu v spoločnosti, nakoľko bol spochybnený vo svojej odbornosti v konaní, ktoré práve súviselo s výsledkom jeho tvorčej činnosti, ktorá je aj predmetom jeho podnikateľských aktivít. V tomto prípade sa nezdalo súdu postačujúce zadosťučinenie inou formou, napr. ospravedlnením. Výšku nemajetkovej ujmy stanovil s ohľadom na rozsah a charakter zásahu sumou 15.000, - Sk.

V prevyšujúcej časti súd návrh zamietol, pričom nezohľadnil ďalší dôvod uvádzaný zástupkyňou navrhovateľa - porušenie práva na nedotknuteľnosť diela a práva na ochranu pred zásahom do diela z hľadiska jeho použitia na vytvorenie nového diela alebo adaptáciu na iné dielo v zmysle § 16 ods. 1 písm. d), ods. 2 písm. c), d) AZ z dôvodu, že tento použil žalobca zároveň ako dôvod pre nárok na náhradu škody.

Pokiaľ žalobca požadoval finančnú náhradu z titulu závažnej ujmy nemajetkovej povahy, ktorá mala spočívať v znehodnotení jeho diela, túto skutočnosť ničím nepreukázal. Žalobca bližšie nezdôvodnil z akého dôvodu by malo byť jeho dobré meno ohrozené, ak sa tretie osoby dozvedia, že jeho projekt rozpracoval, alebo zmenil iný projektant. Absencia súhlasu s použitím diela neznamená automaticky zhoršenie kvality alebo narušenie dobrého mena. Zo samotnej výpovede žalobcu, ako aj znalca vyplynulo, že v praxi sa bežne stáva, že so súhlasom pôvodného autora iný projektant vypracováva ďalší stupeň projektovej dokumentácie.

Čo sa týka nároku na náhradu škody v zmysle § 420 O.z. v súvislosti s ustanovením § 44 ods. 2 AZ, predpokladmi vzniku nároku sú:

1. porušenie právnej povinnosti,
2. vznik škody,
3. príčinná súvislosť medzi 1 a 2,
4. zavinenie.

V danom prípade bolo preukázané porušenie povinnosti na strane žalovaných upravenej v § 16 ods. 2 AZ.

V súvislosti s týmto porušením vznikla žalobcovi škoda, ktorého výšku súd vypočítal v súlade s ustanovením § 16 ods. 5 AZ a článkom 8, bod 4, písm. a) HP SKA. V prípade použitia jeho diela má autor právo na odmenu v zmysle § 16 ods. 5 AZ, ktorej minimálna výška bola upravená v Honorárovom poriadku SKA vo výške 5 % z honoráru za jeho použitie - ďalšie projektovanie stavby. Honorár je definovaný v článku 3, bod 1 Honorárového poriadku. Výšku honoráru za vypracovanie realizačného projektu vypočítanú žalobcom v cenovej ponuke žalobcu zástupca žalovaných nespochybnil. 5 % z tejto sumy (1, 1 milióna Sk) potom predstavuje 55.000, - Sk. Jedná sa o škodu, ktorá predstavuje ušlý zisk, t. j. ujmu spočívajúcu v tom, že u žalobcu nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to dalo očakávať.

Výška škody sa nemohla rovnať výške honoráru, lebo žalobcovi nevznikol nárok na vypracovanie nového alebo realizačného projektu. Bolo porušené len jeho právo na udelenie súhlasu za odmenu.

Z uvedených dôvodov v prevyšujúcej časti súd návrh zamietol.

O trovách konania bolo rozhodnuté bolo rozhodnuté podľa § 142 ods. 2 O.s.p..

O trovách štátu súd rozhodol podľa ustanovenia § 148 ods. 1 O.s.p.. Tieto predstavujú náklady na vypracovanie znaleckého posudku v konaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku je prípustné podať odvolanie v lehote do 15 dní odo dňa jeho písomného doručenia, písomne vo vyhotovení trojmo, na tunajší súd.

V odvolaní musí byť uvedené, ktorému súdu je určené, proti ktorému rozsudku smeruje, kto ho robí - odvolateľ, ktorej veci sa týka, v akom rozsahu odvolateľ napáda rozsudok, v čom je rozsudok alebo postup okresného súdu nesprávny, čoho sa odvolateľ domáha (ako má odvolací súd rozhodnúť), uviesť dátum a podpis. Odvolanie treba predložiť v troch rovnopisoch, inak súd zhotoví kópie na trovy odvolateľa (§ 205 ods. 1 O.s.p.).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,

- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy,
- d) súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam na základe vykonaných dôkazov,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a - sa týkajú podmienok konania, vecnej príslušnosti súdu, vylúčenia sudcu, v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, odvolateľ nebol poučený podľa § 120 ods. 4 O.s.p., odvolateľ bez svojej viny nemohol predložiť alebo označiť dôkazy do rozhodnutia súdu prvého stupňa),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľný rozsudok,
môže oprávnený podať návrh na výkon exekúcie podľa zákona 233/1995 Z.z.
a noviel - Exekučný poriadok.

Okresný súd Banská Bystrica, dňa 27.9.2005
JUDr. Jarmila Jánošová
predseda senátu

Za správnosť: Eva Strečková

Okresný súd Banská Bystrica
Za správnosť anonymizácie: Nad'a Tabačeková